

SEL AFETLERİNDE **ARAMA ve KURTARMA**

Editörler

Prof. Dr. Abdülkadir GÜNDÜZ

Doç. Dr. Mehmet KOKOÇ

Dr. Öğr. Üyesi Perihan ŞİMŞEK

© 2024 SEL AFETLERİNDE ARAMA ve KURTARMA

ISBN: 978-625-6169-19-7

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bölümler içinde kullanılan resim ve bilgilerin sorumluluğu o bölümün yazar(lar)ına aittir.

Editörler

Prof. Dr. Abdülkadir GÜNDÜZ

Doç. Dr. Mehmet KOKOÇ

Dr. Öğr. Üyesi Perihan ŞİMŞEK

Yayıncı

Hipokrat Yayınevi

Mizampaj, Çizimler ve Kapak Tasarım

Gonca Arslan

Baskı - Cilt

Ankara Özgür Matbaacılık Basım Yayın Dağ. San. Tic. A.Ş.

1250 Cadde No: 25 Ostim OSB Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırrı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

ÖNSÖZ

Medeniyetler Tarih boyunca birçok doğal ve insan kaynaklı afetlere maruz kalmıştır. Maruz kalınan bu afetler toplumunları önemli ölçüde etkilemiş ve zarara uğratmıştır. Gezeğimiz son on yıllarda küresen ısınma iklim değişikliği ve beraberide gördüğümüz aşırı iklim olayları ve beraberinde gelen afetlerle karşı karşıyadır. Yaşanan afetleri yönetmenin teorik ve pratik boyutları ortaya çıkmıştır. Afetlerin etkilerini en aza indirmek amacıyla etkili bir afet yönetim sürecinin uygulanması elzemdir. Olası afetlerde can ve mal kayıplarının en aza indirilmesinde afet öncesi risk azaltma stratejilerinin ve afet sonrası kriz yönetim ilkelerinin başarıyla yürütülmesi, kritik bir rol oynar. Afet yönetimi alanındaki bilgi birikiminin artırılması ve uzmanlık alanlarının derinleştirilmesi hem bireysel hem de toplumsal düzeyde etkili ve sürdürülebilir çözümler üretilmesine katkı sağlayacaktır. Toplumun her bireyinin afet yönetimi konusunda temel bilgilere sahip olması ve bu alanda çalışan uzmanların bilgi ve yetkinliklerini artırmaları önem arz etmektedir. Bu bağlamda bu kitabımızda sel afetlerinde afet yönetimi ve arama kurtarmanın temel ilkelerini kapsamlı bir şekilde ele alarak, bu alandaki bilgi ve uygulama standartlarına önemli bir katkı sağlamayı hedefledik “Sel afetlerinde arama kurtarma” başlıklı bu kitap, sel afetiyle ilgili bilgi edinmek isteyen bireyler ile bu alanda profesyonel olarak faaliyet gösteren uzmanlar için önemli bir başucu kitabı olarak tasarlandı. Kitabın, sel afetlerinin yönetimi ve arama kurtarma faaliyetleri alanında eğitime ve bilimsel araştırmalara katkı sağlayarak akademik camiaya kaynak olmasını arzu ediyoruz. Bu kitap, TÜBİTAK ARDEB tarafından 121K580 nolu proje kapsamında desteklenen ilgili projenin bir çıktısı olarak yayınlanmıştır. Desteklerinden ötürü TÜBİTAK’a teşekkür ederiz. Kitabın tüm okurlarına ve bilim camiasına hayırlı olmasını diliyoruz.

Saygılarımızla...

YAZARLAR

Prof. Dr. Abdülkadir GÜNDÜZ

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi Acil Tıp Anabilim Dalı Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afet Tıbbi Anabilim Dalı

Prof. Dr. Salih AKYILDIZ

Trabzon Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu

Doç. Dr. İsmail TAYFUR

Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Acil Tıp Kliniği

Doç. Dr. Mehmet KOKOÇ

Trabzon Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Yönetim Bilişim Sistemleri Bölümü

Doç. Dr. Sinan PASLI

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Perihan ŞİMŞEK

Trabzon Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Abdül Samet ŞAHİN

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet GÜLENC

Trabzon Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Galip USTA

Trabzon Üniversitesi, Tonya Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı

Öğr. Gör. Demet TURAN

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler Ve Teknikler Bölümü, İlk Ve Acil Yardım Programı

Öğr. Gör. Dr. Ezgi ATALAY

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Mehmet Tanrıku Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Yardım Programı

Öğr. Gör. Kemal TORPUŞ

Artvin Çoruh Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Acil Yardım ve Afet Yönetimi

Öğr. Gör. Dr. Fatma GÜNDÜZ

Sinop Üniversitesi, Boyabat Meslek Yüksekokulu, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı

Öğr. Gör. İsmail Turgut PALA

Trabzon Üniversitesi Şalpaazarı Meslek Yüksekokulu Yüksekokulu, Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı

Uzm. Dr. Emre DİLAVER

Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Ayşe Şükran KARAGÖZ

Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afet Tıbbi Anabilim Dalı

İÇİNDEKİLER

• BÖLÜM 1	
• SEL AFETLERİ VE TARİHÇE	
• Salih AKYILDIZ-Ahmet GÜLEŇÇ	
• ÖZET	13
• GİRİŞ	14
• SEL AFETLERİ	14
Türleri	
Nehir Selleri	
Ani Sel Baskını	
Fırtına Dalgası Selleri	
• SELERİN NEDENLERİ	15
Yağış	
Yükselen Su Seviyeleri.	
Yapısal Hatalar	
Doğal Drenajın Bozulması	
İklim Değişikliği	
• SELERİN İNSANLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	16
• DÜNYADA BÜYÜK SEL FELAKETLERİ	18
• TARİHİ SÜREÇ İÇERİSİNDE ÜLKEMİZDE YAŞANAN BÜYÜK SEL FELAKETLERİ	20
• SONUÇ VE ÖNERİLER	27
• BÖLÜM 2	
• HİDROLOJİ AKARSU ve NEHİR DİNAMİĞİNE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR	
• İsmail TAYFUR-Perihan ŞİMŞEK	
• ÖZET	31
• GİRİŞ	32
• HİDROLOJİ AKARSU VE NEHİR DİNAMİĞİ	33
Durağan Dalga	
Yukarı Akış V	
Aşağı Akış V	

Tuzaklar
Süzgeçler
Menfez Açıklıkları
Alçak Su Geçitleri
Sel Enkazı
Alçak Barajlar

• SONUÇ ve ÖNERİLER.....	38
• BÖLÜM 3	
• SEL AFETLERİNDE ARAMA KURTARMA OPERASYONLARININ PLANLANMASI VE EKİPLERİN SAHİP OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLER	
• Ezgi ATALAY-Kemal TORPUŞ-Galip USTA	
• ÖZET.....	41
• GİRİŞ.....	42
• SEL AFETLERİNDE ARAMA KURTARMA ÇALIŞMALARININ PLANLANMASI.....	42
• SEL AFETLERİNDE ARAMA KURTARMA EKİPLERİNİN SAHİP OLMASI GEREKEN ÖZELLİKLER VE YETKİNLİKLER.....	44
• SONUÇ VE ÖNERİLER.....	45
• BÖLÜM 4	
• HAREKETLİ SUDA KURTARMA İLKELERİ	
• Ayşe Şükran KARAGÖZ- Perihan ŞİMŞEK- Abdülkadir GÜNDÜZ	
• ÖZET.....	49
• GİRİŞ.....	50
• HIZLI/HAREKETLİ SUDA KURTARMA İLKELERİ.....	53
• El/kürel ile	
• Düdük ile	
• SONUÇ VE ÖNERİLER.....	57
• BÖLÜM 5	
• SEL AFETLERİNDE ARAMA KURTARMA TEKNİKLERİ	
• Fatma GÜNDÜZ-Ezgi ATALAY-Kemal TORKUŞ	
• ÖZET.....	59

•	GİRİŞ	60
•	KIYIYA DAYALI KURTARMA TEKNİKLERİ	60
	Kazazedeye Komutlar Vererek Kurtarma	
	Kazazedeye Tutunabileceği Bir Nesne Uzatarak Kurtarma	
	Kazazedeye Tutunarak Yüzebileceği Bir Nesne Fırlatarak Kurtarma	
	Halat Fırlatma Çantası ile Kurtarma	
	İki Noktadan Bağlı Sal, Bot veya Tekne ile Kurtarma	
•	YÜZEREK KURTARMA	62
	Hızlı Akan Suda Yüzme	
	Ferry Açısı ile Yüzme	
•	SUDA YÜRÜME	64
	Çizgi Halinde Yürüme	
	Tek Başına Yürüme	
	İki Kişi ile Yürüme	
	Üç Kişi ile Yürüme	
	Dört Kişilik "Toplanma" Yürüyüşü	
	Piramit	
	Sıralı Geçiş	
	Kama (V)	
•	İPLE KURTARMA	65
	Basit Halat Bağlantısı	
	Bağlı Kurtarıcı	
	Diyagonal Gergin İpler	
	Sürekli Döngü Sistemi	
	V-Alçaltıcı	
•	İPLE SUDA GEÇİŞ TEKNİKLERİ	69
	Düz Hat Geçışı	
	Çapraz Hat Geçışı	
•	SONUÇ VE ÖNERİLER	69

• BÖLÜM 6	
• MAHSUR KALAN ARAÇTAN KURTARMA OPERASYONLARI	
• Ayşe Şükran KARAGÖZ-Perihan ŞİMŞEK-Abdülkadir GÜNDÜZ	
• ÖZET	73
• GİRİŞ	74
• MAHSUR KALAN ARAÇTAN KURTARMA OPERASYONLARI	76
• SUDA KURTARMA İÇİN HAVA MERDİVENLERİ	78
• SONUÇ VE ÖNERİLER	79
• BÖLÜM 7	
• KENDİNİ KURTARMA BECERİLERİ	
• Demet TURAN	
• ÖZET	81
• GİRİŞ	82
• KIYAFETLERİN CAN YELEĞİ OLARAK KULLANILMASI	82
• ILIK SUDA KENDİNİ KURTARMA	83
• SOĞUK SUDA KENDİNİ KURTARMA	84
• HAREKETLİ SUDA KENDİNİ KURTARMA	86
• BATMAKTA OLAN ARAÇ İÇİNDE KENDİNİ KURTARMA	89
• Yüzme ve Batma Evreleri	
• Kaçış Zorlukları	
• Risk Faktörleri	
• Önleme ve Kurtulma Stratejileri	
• SONUÇ VE ÖNERİLER	90
• BÖLÜM 8	
• SEL AFETLERİNDE BOTLA KURTARMA	
• Abdul Samat ŞAHİN-Sinan PASLI	
• ÖZET	93
• GİRİŞ	94
• SU TEHLİKELERİ	94

Su Akışının Özellikleri	
Su ile İlgili Tehlikeler	
Hidrolojik Verilerin Kullanımı	
Çevresel Faktörlerin Etkisi	
• MOMENTUM VE SÜRÜKLENME	95
• BOT SEÇİMİ VE HAZIRLIK	95
• KURTARMA TEKNİKLERİ	96
a. Tek Noktalı Bağlı Sistemler	
b. İki Noktalı Bağlı Sistemler	
c. Dört Noktalı Bağlı Sistemler	
• BOT SIKIŞMASI VE DEVRİLMESİ	97
• SIKIŞMA DURUMUNDA UYGULANACAK TEKNİKLER	99
• SONUÇ VE ÖNERİLER	102
• BÖLÜM 9	
• SEL AFETLERİNDE ARAMA KURTARMA EKİPLERİNİN BİLMESİ GEREKEN TIBBİ HUSUSLAR	
• Emre DİLAVER	
• ÖZET	105
• GİRİŞ	106
• SEL AFETİNİN SAĞLIK ÜZERİNE ETKİLERİ	106
• SEL FELAKETİ AFETLERİNDE ARAMA KURTARMA EKİPLERİNİN KARŞILAŞTIKLARI TIBBİ HUSUSLAR	107
Boğulma	
Hipotermi	
Travma	
Elektrik çarpması	
CO zehirlenmesi	
Kimyasal maruziyet ve patlama	
• SONUÇ	116

- **BÖLÜM 10**
- **SEL AFETLERİNDE GÖREVLİ ARAMA VE KURTARMA EKİPLERİNİN EĞİTİMİ VE TATBİKATLAR**
- Mehmet KOKOÇ-İsmail Turgut PALA
- **ÖZET.....119**
- **GİRİŞ.....120**
- **EĞİTİM VE TATBİKATLARA İLİŞKİN ULUSAL DÜZENLEMELER VE GÖREV ALANLARI.....120**
- **ARAMA VE KURTARMA EKİPLERİNE YÖNELİK ULUSLARARASI DÜZEYDE MEVCUT EĞİTİM VE TATBİKATLAR 123**
- **TEORİK VE UYGULAMALI EĞİTİMLER.....123**
- **SİMÜLASYON VE SENARYO TABANLI EĞİTİM.....123**
- **SANAL GERÇEKLİK VE CİDDİ OYUNLAR.....124**
- **SENARYO PLANLAMA VE HİKÂYE ARAÇLARI.....126**
- **ARAMA VE KURTARMA EKİPLERİNE YÖNELİK ULUSAL DÜZEYDEKİ MEVCUT EĞİTİM VE TATBİKATLAR 126**
- **TRABZON SEL TAŞKIN TEHLİKESİ ERKEN UYARI TATBİKATI.....127**
- **İZMİR BÖLGESEL DÜZEY MASABAŞI VE SAHA TATBİKATI.....127**
- **OSMANİYE AYDES MASABAŞI TATBİKATI.....128**
- **SU ÜSTÜ ARAMA KURTARMA EĞİTİMİ.....128**
- **SONUÇ.....128**